

 DOI: 10.22124/jol.2025.29423.2553

Research Article



University of Guilan



Iranian association of penal law

Criminal law Research
A Biannual Journal

Vol . 17, No.1, Spring & Summer 2026(Serial 33)

**Investigating the Internal Organizational Factors Influencing the Emergence
of Crime-inducing Deviant Behaviors among Training Soldiers**

1. Sina Mahdavi Damghani,  

Master of Criminal Law and Criminology, Faculty of Law and Political Science, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran (Corresponding Author: sinamahvavi76@gmail.com)

2. Reza Arabchadgani 

PhD in International Law, Senior Researcher, Army Strategic Studies Center, Tehran, Iran

Submit Date:2024/12/29

Accept Date:2026/01/02

Abstract:

This study aims to examine the impact of intra-organizational variables on the level of deviant behaviors leading to criminality among conscripted soldiers. The occurrence of deviant and abnormal behaviors is one of the major challenges in military environments. Factors such as the behavior of commanding officers, the nature of relationships with fellow soldiers, and the quality of welfare and healthcare services can significantly influence these behaviors. This research employed a descriptive-survey design, and data were collected using a researcher-designed questionnaire. The statistical population included all soldiers undergoing basic combat training in military garrisons of the Islamic Republic of Iran Army. A sample of 541 soldiers was selected through a cluster random sampling method. The findings indicate a significant and inverse relationship between the level of soldier misconduct and three variables: the behavior of commanding officers, the quality of interactions with fellow soldiers, and the availability of welfare services. However, no significant relationship was found between healthcare services and the level of misconduct among soldiers.

Key Words: *Deviation, supervisor behavior, military service, soldier, military environment*

1. Introduction

Throughout history, human societies have been shaped by shared social norms that define acceptable behaviors. Actions that contradict these norms are often considered deviant behaviors and can have serious consequences, especially in structured environments such as military barracks. In such settings, deviant behaviors like violence, self-harm, and verbal or physical altercations can lead to widespread individual, institutional, and social consequences. Soldiers, as representatives of the military institution in society, play a critical role in reflecting its values and organizational order. Therefore, maintaining their mental and behavioral health is essential for public trust and the effectiveness of the armed forces. The unique structure of military environments can significantly influence soldiers' mental health and behavior. Factors such as poor communication with fellow soldiers, disrespectful treatment by commanding officers, inadequate health services, and the absence of proper welfare support can contribute to increased deviant behaviors. In contrast, a respectful and supportive environment can mitigate these risks and even lead to positive behavioral outcomes. This study examines the impact of specific internal organizational factors including the behavior of commanding officers, relationships with fellow soldiers, welfare services, and healthcare services available in military barracks on the development of norm-violating behaviors that may lead to crime among soldiers in the Iranian army

2. Methodology

This study employed a mixed-method approach and was conducted as an applied research project using a descriptive survey design. Data were collected through both library and field research. In the field phase, multiple-choice questionnaires were used to measure the research variables. The statistical population consisted of soldiers undergoing basic military training in military barracks. Using a random cluster sampling method and Cochran's formula, the sample size was initially set at 383. However, to increase accuracy, a total of 541 valid questionnaires were ultimately collected. The dependent variable (deviant behavior) was measured using a ten-item questionnaire based on a five-point Likert scale, with scores ranging from 10 to 50. Higher scores indicated more deviant behavior. The independent variables included the behavior of commanding officers, relationships with fellow soldiers, welfare services, and healthcare services, all measured using researcher-developed questionnaires on a five-point Likert scale. Higher scores indicated greater satisfaction with each variable. Data analysis was conducted using Smart PLS and SPSS software, applying structural equation modeling, bootstrapping, and linear regression techniques. The validity of the questionnaires was confirmed by academic experts, and their reliability was verified using Cronbach's alpha test, with values above 0.7.

3. Results and Discussion

The results of the study indicated that deviant behavior among soldiers was distributed across low, moderate, and high levels. Among all research participants, approximately 38% exhibited low levels of deviance, 32% showed moderate levels, and about 28% demonstrated high levels of deviant behavior. The overall average score of deviance among the participants was 29.88, within a possible range of 10 to 50. Statistical analyses confirmed significant relationships between certain intra-organizational factors and the extent of deviant behavior among soldiers. Specifically, respectful treatment by commanding officers, strong interpersonal relationships among soldiers, and access to welfare services were significantly associated with lower levels of deviance. In contrast, access to healthcare services did not show a significant relationship with normative behavior among the soldiers.

4. Conclusions

The findings of this study suggest that the level of deviant behavior among soldiers is largely influenced by the quality of internal organizational factors within the military environment. Improvements in the behavior of commanding officers, stronger interpersonal relationships among fellow soldiers, and the provision of quality welfare services can effectively reduce deviant behavior. These results highlight the moderating role of social support in military settings, whether provided by commanding officers or through positive social interactions with fellow soldiers. Even in challenging service conditions, supportive human relationships can serve as a barrier against deviance. This study

also indicates that psychological and social needs, such as connection to the outside world, positive interactions, and a sense of justice, play a more significant role than purely physical needs like access to healthcare in regulating individuals' behavior. In other words, the lack of support and perceived injustice has a more detrimental effect on soldiers than the mere shortage of healthcare services. This underscores the importance of addressing psychological and social dimensions in military service, particularly in policy-making and organizational planning.

5. Selection of References

- Baaz, M. E., & Stern, M. (2009). Why do soldiers rape? Masculinity, violence, and sexuality in the armed forces in the Congo (DRC). *International Studies Quarterly*, 53(2), 495–518. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2478.2009.00543.x>
- Griffith, J. (2012). Suicide and war: The mediating effects of negative mood, posttraumatic stress disorder symptoms, and social support among Army National Guard soldiers. *Suicide and Life-Threatening Behavior*, 42(4), 453–469. DOI:10.1111/j.1943-278X.2012.00104.x
- Huang, Z., Zhang, L., Wang, J., Xu, L., Liu, Z., Wang, T., Guo, M., Xu, X., & Lu, H. (2021). Social support and subjective well-being among postgraduate medical students: The mediating role of anxiety and the moderating role of alcohol and tobacco use. *Heliyon*, 7(12), e08621. DOI:10.1016/j.heliyon.2021.e08621
- Mahdavi Damaghani, S., Javan Jafari, A., & Sadati, S. M. (2023). Investigation of subculture of violence among juvenile and young wrestlers based on the concept of cultural displacement (A case study of Mashhad). *Criminal Law Research*, 14(27), 249–277. DOI:10.22124/jol.2023.22713.2312
- Schmitz, K. J., Schmied, E. A., Webb-Murphy, J. A., Hammer, P. S., Larson, G. E., Conway, T. L., Galarneau, M. R., & Johnson, D. C. (2012). Psychiatric diagnoses and treatment of U.S. military personnel while deployed to Iraq. *Military Medicine*, 177(4), 380–389. DOI:10.7205/milmed-d-11-00294

Citation:

Mahdavi Damaghani, S & Arabchadegani, R (2026), "Investigating the Internal Organizational Factors Influencing the Emergence of Crime-inducing Deviant Behaviors among Training Soldiers", *Criminal Law Research*, 17(33), pp. 149-162.
DOI: 10.22124/jol.2025.29423.2553

Copyright:

Copyright for this article is transferred by the author(s) to the journal, with first publication rights granted to *Criminal Law Research*. This is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).





انجمن ایرانی حقوق جزا

نشریه علمی

پژوهشنامه حقوق کیفری

سال هفدهم، شماره اول، بهار و تابستان ۱۴۰۵، پیاپی ۳۳




دانشگاه گیلان

مقاله پژوهشی


صفحات مقاله: ۱۶۹-۱۶۲

بررسی عوامل درون سازمانی بر ایجاد ناهنجاری‌های منجر به جرم در میان سربازان فراگیر آموزشی

۱- سینا مهدوی دامغانی * 

کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران. (نویسنده مسئول)

✉ sinamahvavi76@gmail.com

۲- رضا عرب چادگانی 

دکترای حقوق بین‌الملل، پژوهشگر ارشد مرکز مطالعات راهبردی ارتش، تهران، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۰/۱۲

تاریخ ارسال: ۱۴۰۳/۱۰/۰۹

چکیده:

پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر متغیرهای درون‌سازمانی بر سطح ناهنجاری‌های منجر به جرم در میان سربازان انجام شده‌است. ارتکاب رفتارهای انحرافی و ناهنجار از جمله چالش‌های اصلی موجود در محیط‌های نظامی به شمار می‌آیند و عواملی همچون رفتار مافوق، نوع ارتباط هم‌خدمتی‌ها، خدمات رفاهی و بهداشتی می‌توانند تأثیر قابل‌توجهی بر این امر داشته باشند. روش پژوهش حاضر از نوع توصیفی-پیمایشی بوده و داده‌ها از طریق پرسشنامه محقق‌ساخته جمع‌آوری شده‌اند. جامعه آماری پژوهش نیز شامل تمامی سربازان آموزش رزم مقدماتی در پادگان‌های ارتش جمهوری اسلامی ایران بوده و نمونه‌ای به حجم ۵۴۱ نفر با روش تصادفی خوشه‌ای برای دست‌یابی به این مهم انتخاب شده‌است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که میان متغیرهای رفتار مافوق، ارتباط با هم‌خدمتی‌ها و خدمات رفاهی موجود در پادگان‌های نظامی با ناهنجاری سربازان ارتباطی معنادار و معکوسی وجود دارد. در مقابل، ارتباط معناداری میان خدمات بهداشتی موجود در پادگان‌ها و ناهنجاری سربازان مشاهده نشد.

واژگان کلیدی: ناهنجاری، رفتار مافوق، خدمت سربازی، سرباز، محیط نظامی

مقدمه

از گذشته تا به امروز تمام جوامع انسانی و روابط اجتماعی موجود در میان آن‌ها براساس هنجارهای پذیرفته شده اجتماعی اداره می‌شوند (Sarhangzadeh & Zoroofi, 2015: 92). هنجارها الگوهای مناسب رفتار و قواعد تعیین‌کننده کنش‌های متقابل بین مردم هستند، همین هنجارها تعیین می‌نمایند که مردم در بستر جامعه باید چگونه عمل کنند، لذا در تعریف ناهنجاری باید اینچنین بیان داشت: ناهنجاری عبارت است از رفتاری که با هنجارهای متعارف اجتماعی ناسازگار باشد (Salimi et al, 2017: 2). سطوح بالای ناهنجاری می‌تواند نارضایتی گسترده را به همراه داشته باشد، چراکه این امر عاملی مؤثر در جهت ارتکاب رفتارهای انحرافی همچون: نزاع، ضرب و جرح، درگیری، تخریب و توهین است (Mahdavi Damghani et al, 2023: 251) و می‌تواند موجب آسیب به دیگران شود. تحقیقات میدانی صورت گرفته در میان جامعه آماری سربازان، احتمال تأثیرگذاری ناهنجاری بر ارتکاب اعمال خشن علیه خود را نیز تأیید می‌نماید (Mesgar & Taheri, 2014: 86). انحرافات بیان شده در صورت ارتکاب در یک پادگان نظامی علاوه بر پیامدهای نامناسبی که برای قربانی و مرتکب به همراه خواهند داشت، هزینه‌های جبران‌ناپذیری را برای خانواده‌ها و همچنین یگان‌های مربوطه ایشان به همراه دارند. به عنوان مثال وقوع نزاع، خودکشی، ضرب و جرح و... در میان پادگان‌های نظامی علاوه بر تأثیرات نامناسبی که برای مرتکب، قربانی و سایر افراد دخیل دارد، می‌تواند موجب ایجاد فضای نامناسب رسانه‌ای، بدبینی نسبت به جو حاکم در پادگان‌های نظامی و کاهش اقبال عمومی نسبت به انجام خدمت مقدس سربازی شود.

سربازان جمهوری اسلامی ایران به عنوان نمایندگان کوچکی از سازمان نظامی مربوطه خود در جامعه حضور دارند و هرگونه رفتار ایشان علاوه بر آنکه بازتابی از ارزش‌های نهادینه شده‌ی ایشان به حساب می‌آید، خواسته و یا ناخواسته در شکل‌گیری قضاوت عرفی نسبت به نیروهای نظامی مؤثر است. در نتیجه، شناسایی عوامل مؤثر بر وضعیت هنجاری، حفظ سلامت روانی و رفتاری، همچنین اصلاح ناهنجاری‌های فکری و عملی سربازان از اهمیت بسیار بالایی برخوردار بوده و ضروری است تا در این راستا تلاش‌های درخورشانی از سوی نهادهای مربوطه صورت گیرد.

صرف نظر از مطالب بیان شده، نیروهای نظامی وظیفه‌ی خطیر پاسداری و دفاع از کشور در مقابل دشمنان داخلی و خارجی را به عهده دارد و دستیابی به این امر مستلزم داشتن نیروهایی شاداب و سالم می‌باشد (Bakhtar & Rezaeian, 2018: 1067)، لذا باید تمهیدات لازم را در جهت افزایش سلامت روانی و اجتماعی سربازان اندیشید.

اولین قدم در راستای حل هر مشکل و پیشبرد هر هدفی شناسایی اسباب و ادله‌ی موجه آن است. در پژوهش حاضر قصد بر این است تا از طریق بررسی تاثیر متغیرهای درون سازمانی به تبیین ارتباط محیط خاص پادگانی بر ناهنجاری‌های منجر به جرم^۱ در میان سربازان ارتش جمهوری اسلامی ایران پرداخته شود. در همین راستا باید اذعان داشت: محیط‌های مختلف دارای هنجارها، ارزش‌ها و به طور کل معیارهای فرهنگی خاص خود بوده و بر همین اساس، الگوهای هنجاری خاصی را برای افراد موجود در خود تعریف و بر ایشان القا می‌نمایند (Mahdavi Damghani et al, 2023: 260). به عبارت دیگر، حضور در محیط‌های مختلف می‌تواند چهارچوب‌های فرهنگی متفاوتی را در ضمیر افراد نهادینه کند (Welsh & Farrington, 2015: 72). یقیناً محیط‌های خاص پادگانی نیز از این قاعده مستثنی نیستند و هر پادگان بر حسب جو حاکم، الگوهای ارزشی نهادینه شده و تعاریف فرهنگی خاص خود تأثیرات متفاوتی را بر وضعیت هنجاری سربازان ایجاد می‌نمایند. صرف حضور در پادگان‌های نظامی سلامت روانی سربازان را تحت تأثیر قرار می‌دهد (Bahmani et al, 2018: 78) و ایشان را با چالش تغییر محیط مواجه می‌کند (Sims et al 2018: 78). برخی از پادگان‌های نظامی سربازان را در معرض عوامل متعدد تنش‌زا قرار داده (Seyedi, 2016:77) و با فراهم نمودن بستری مناسب برای ظهور ناهنجاری تأثیرات نامناسبی در وضعیت روانی سربازان اعمال می‌نمایند.

از طرف دیگر، نیز این امکان وجود دارد که یک پادگان نظامی با فراهم آوردن شرایط مساعد محیطی همچون: برخورد مناسب و تکریم سربازان، فراهم کردن امکانات مناسب بهداشتی، کنترل وضعیت هنجاری سربازان از طریق بکارگیری روانشناسان متخصص

۱. در ادامه متن جهت رعایت اختصار کلمه از واژه ناهنجاری به جای عبارت «ناهنجاری‌های منجر به جرم» استفاده شده است.

و... نه تنها تأثیر نامناسبی در وضعیت هنجاری سربازان ایجاد ننماید، بلکه وضعیت هنجاری ایشان را در صورت نیاز اصلاح نموده و بهبود بخشد. سوال اصلی پژوهش حاضر عبارت است از: «تأثیر متغیرهای درون سازمانی در پادگان‌های نظامی بر ایجاد ناهنجاری‌های منجر به جرم در میان سربازان وظیفه به چه صورت است؟». همچنین فرضیه اصلی پژوهش نیز بر این مطلب است که محیط پادگان‌های آموزش رزم مقدماتی از طریق متغیرهای درون سازمانی تأثیر قابل توجهی بر وضعیت هنجاری نمونه‌ها می‌گذارد. در راستای پاسخ‌گویی به سوال مطرح شده و ارزیابی فرضیه‌ی پژوهش، تأثیر چهار متغیر درون‌سازمانی شامل: نحوه رفتار مافوق، نوع رفتار هم‌خدمتی‌ها، شرایط بهداشتی موجود و خدمات رفاهی ارائه شده در پادگان‌های نظامی، بر وضعیت هنجاری نمونه‌های پژوهش سنجیده شده‌است.

۱. پیشینه پژوهش و مبانی نظری:

در این قسمت به بررسی مختصر برخی از پژوهش‌ها و نظریات مرتبط و مطرح شده با عنوان پژوهش حاضر پرداخته می‌شود.

۱.۱. پیشینه پژوهش

فرهی بوزنجانی و همکاران (۱۳۸۸) در پژوهشی به بررسی مشکلات رفتاری کارکنان وظیفه در یکی از یگان‌های نظامی ایران پرداختند. این مطالعه به شیوه میدانی و با استفاده از پرسش‌نامه انجام شد. یافته‌های این پژوهش نشان داد که رفتار نامناسب مافوق و برخورد نادرست هم‌خدمتی‌ها از عوامل اصلی در بروز ناهنجاری‌های رفتاری به حساب می‌آیند. جلالی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی که بر روی ۹۳۱ سرباز یک مرکز آموزش نظامی در شمال ایران انجام دادند، به بررسی سلامت روانی ایشان پرداختند. به عقیده محققان این پژوهش، فشار محیطی و نبود حمایت روان‌شناختی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر سلامت روانی سربازان بودند. نعمت‌شاهی و همکاران (۱۳۹۹) در یک مطالعه مروری به بررسی مقالات مرتبط با سلامت روانی سربازان ایرانی پرداختند. این پژوهش بر عوامل درون‌سازمانی و برون‌سازمانی تأثیرگذار بر سلامت روان سربازان متمرکز بود و یافته‌های آن نشان داد که عواملی همچون شیوه برخورد فرماندهان، امکانات محیطی، وظایف محوله و نحوه آموزش بر سلامت روان سربازان تأثیرگذار هستند. همچنین بهرامی (۱۴۰۰) در پژوهشی کتابخانه‌ای با بررسی منابع مختلف به شناسایی عوامل مؤثر بر خودزنی سربازان پرداخت. نتایج پژوهش نشان داد که نوع برخورد فرماندهان، شرایط محیطی، مشکلات اقتصادی و فشارهای روانی از جمله عوامل مهم در بروز خودزنی در میان سربازان به حساب می‌آید.

جیمز گریفیث^۱ (۲۰۱۲) در پژوهشی که بر روی ۴۵۴۶ سرباز گارد ملی ارتش ایالات متحده آمریکا انجام داد، اثرات PTSD^۲ و شرایط خلقی منفی ناشی از حضور در محیط نظامی را بر بروز خودکشی در میان نظامیان بررسی کرد. او در این پژوهش میدانی داده‌های خود را از طریق پرسش‌نامه جمع‌آوری کرده است. بر اساس یافته‌های این پژوهش، حمایت‌های اجتماعی صورت گرفته از سربازان نقش مهمی در کاهش تأثیر این عوامل بر وضعیت هنجاری سربازان داشته‌است. بز و استرن^۳ (۲۰۰۹) در پژوهشی میدانی که اطلاعات آن از طریق مصاحبه با نظامیان کنگو جمع‌آوری شده‌است، به بررسی دلایل بروز تجاوز در محیط‌های نظامی پرداختند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که محیط فرهنگی خاص نظامی، تجاوز جنسی را به‌عنوان یک هنجار عادی در ذهن سربازان درونی می‌کند که این مسئله از عوامل اصلی بروز ناهنجاری جنسی در این طیف محیط‌ها به حساب می‌آید. راسل و همکاران^۴ (۲۰۱۶) در پژوهشی میدانی بر روی پرسنل عملیات ویژه ارتش ایالات متحده انجام دادند، اثرات حمایت اجتماعی را بر سلامت روان سربازان بررسی کردند. داده‌های این پژوهش از طریق پرسش‌نامه جمع‌آوری شده‌است و یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که حمایت اجتماعی قوی در میان گروه‌های هم‌خدمتی می‌تواند احتمال ابتلا به ناهنجاری را کاهش دهد. اش‌میتز و همکاران^۵ (۲۰۱۲) در

1. Griffith, J

۲. این واژه به معنی اختلال استرس پس از سانحه است که حکایت از نوعی مشکل روانی دارد که می‌تواند در اثر بروز حادثه‌ای ناگوار ایجاد شود. فلش‌بک به لحظه وقوع حادثه، کابوس، اضطراب شدید و فکر ناخواسته به رخداد ناخوشایند از جمله علائم این اختلال است.

3. Baaz, M and Stern, M

4. Russell, D et al

5. Schmitz, KJ et al

پژوهشی میدانی، به بررسی وضعیت روانی ۱۳۳۶ سرباز اعزامی به عراق پرداختند. بر اساس یافته‌های این پژوهش، اولین تجربه نظامی و فشارهای مرتبط با جنگ از جمله عوامل تأثیرگذار بر وضعیت هنجاری سربازان به حساب می‌آید. همچنین فریدمن و همکاران^۱ (۱۹۹۴) در یک پژوهش کتابخانه‌ای، به بررسی شیوع اختلال استرس پس از سانحه به عنوان نوعی ناهنجاری روانی در میان نظامیان ارتش ایالات متحده آمریکا پرداختند. بر اساس یافته‌های آن می‌توان اذعان نمود که حضور در محیط‌های نظامی می‌تواند به شدت سلامت هنجاری نظامیان را تهدید نماید.

به نظر می‌رسد پژوهش حاضر وجوه تمایز قابل توجهی با پژوهش‌های مورد اشاره دارد. از مهم‌ترین این وجوه تمایز می‌توان به بستر زمانی-مکانی خاص پژوهش فعلی اشاره نمود. با توجه به این مطلب، تفاوت پژوهش حاضر با پژوهش‌های میدانی صورت گرفته در دهه‌های گذشته و پژوهش‌های خارج از محیط جغرافیایی ایران روشن می‌شود. خاصاً در مورد بستر زمانی پژوهش حاضر باید گفت: علیرغم تشابه این مقاله با برخی از پژوهش‌های سابق (مانند پژوهش فرهی بوزنجانی و همکاران در سال ۱۳۸۸)، برخی عوامل همچون: تغییر نسل فرماندهان و سربازان و تفاوت‌های نسلی موجود در میان ایشان، همچنین تغییر سیاست‌های کلی در مورد تکریم سربازان و تشکیل کارگروه‌های تخصصی در راستای این امر^۲ در محیط پادگانی، سبب ایجاد تفاوت‌های اساسی در میان ساختارهای محیطی پادگان‌های کنونی و سابق شده‌است و این مطالب انجام پژوهشی جدید در این زمینه را ضروری جلوه می‌دهد. در مقابل پژوهش‌های انجام شده خارج از بستر جغرافیایی ایران نیز پژوهش حاضر به تحلیل دقیق وضعیت در ایران می‌پردازد که نتایج آن می‌تواند بیشتر به نیازها و شرایط واقعی کشور پاسخ دهد. علاوه بر آنچه بیان شد، مقاله کنونی در مقایسه با پژوهش‌های میدانی سابق که در بستر جغرافیایی ایران انجام شده‌اند، به بررسی طیف گسترده‌تری از متغیرها پرداخته است. لازم به ذکر است، پژوهشگران در تحقیق‌های پیشین عمدتاً بر متغیرهای رفتاری و بین‌فردی همچون تأثیر رفتار مافوق و هم‌خدمتی‌ها بر ناهنجاری‌های سربازان تمرکز داشته‌اند. در مقابل، پژوهش حاضر علاوه بر این متغیرها، سایر ابعاد مهم درون‌سازمانی نظیر خدمات رفاهی و بهداشتی قابل ارائه در محیط پادگانی را نیز مورد بررسی قرار داده و تفاوت‌های میان آن‌ها را آشکار و تبیین نموده‌است. از نظر روش‌شناسی نیز، پژوهش حاضر با تکیه بر یافته‌های میدانی به بررسی تأثیرگذاری متغیرهای سازمانی بر وضعیت هنجاری سربازان پرداخته‌است. لذا پژوهش کنونی از این نظر وجه تمایز چشمگیری با پژوهش‌های مروری و کتابخانه‌ای سابق پیدا می‌کند.

۲.۱. مبانی نظری

تراویس هیرشی^۳ (۱۹۶۹) جرم و بزهکاری را بخشی از تمایلات طبیعی انسان می‌داند و معتقد است که در نبود کنترل اجتماعی، افراد به سوی رفتارهای ضداجتماعی گرایش پیدا می‌کنند. هیرشی این سؤال را مطرح می‌کند: چرا افراد با وجود تمایل طبیعی به جرم، آن را مرتکب نمی‌شوند؟ (Kaveh, 2012: 218-219). هیرشی چهار عامل اصلی را برای جلوگیری از بزهکاری افراد مطرح می‌کند که این عوامل عبارتند از: ۱. دلبستگی یا وابستگی: وابستگی به خانواده، دوستان و گروه‌های اجتماعی باعث کاهش تمایل به جرم می‌شود، زیرا فرد نگران از دست دادن روابط مثبت و قضاوت منفی دیگران است. ۲. تعهد به هم‌نوایی: تعهد به هم‌نوایی به معنای پذیرش هنجارها و ارزش‌های اجتماعی و احساس مسئولیت در قبال آن‌ها است. این تعهد باعث می‌شود فرد برای حفظ دستاوردهای اجتماعی و موقعیت خود از رفتارهای ناهنجار دوری کند. ۳. مشارکت: درگیر شدن در فعالیت‌های مثبت اجتماعی فرصت، زمان و انگیزه برای ارتکاب ناهنجاری را کاهش می‌دهد. ۴. باور: به عقیده تراویس هیرشی اعتقاد درونی افراد نسبت به ارزش‌ها و قوانین جامعه مانع از انجام رفتارهای ضداجتماعی می‌شود (Sedigh sarvestani, 2009: 52). هیرشی بر این باور است که ضعف در این پیوندها، زمینه‌ساز رفتارهای ناهنجار است و افراد دارای پیوندهای اجتماعی ضعیف‌تر، بیشتر به دنبال آزادی، قدرت و لذت‌های فردی از طریق رفتارهای انحرافی هستند. او همچنین تأکید می‌کند که جوانان و نوجوانان به دلیل هویت

1. Friedman, M J et al

۲. رجوع شود به: <https://www.isna.ir/news>

3. Travis Hirschi

اجتماعی ناپایدار، بیشتر مستعد بزهکاری‌اند. لازم به ذکر است که ناتوانی افراد در برقراری ارتباطی مناسب با محیط، همچنین تحقیر و توهین نسبت به ایشان می‌تواند باعث ایجاد احساس طردشدگی و کاهش دلبستگی، تعهد، مشارکت و باور فرد نسبت به حقانیت ارزش‌های آن محیط شده و این احتمال را افزایش دهد که شخص هنجارهای محیطی را کنار بگذارد.

امیل دورکیم^۱ در نظریه آنومی اجتماعی خود، ضعف هنجارها و عدم انسجام اجتماعی را علت اصلی ناهنجاری و بزهکاری می‌داند. او معتقد است که هر جامعه‌ای به مجموعه‌ای از ارزش‌های مشترک نیاز دارد تا افراد را در مسیر منافع جمعی هدایت کند. هنگامی که این هنجارها به دلیل تغییرات ناگهانی اجتماعی یا اقتصادی ضعیف شوند یا از بین بروند، جامعه با وضعیت آنومی (بی‌هنجاری) روبه‌رو می‌شود (Nayebi, 2017: 19-20). دورکیم جوامع سنتی را که بر اساس همبستگی مکانیکی ساخته شده‌اند، با انسجام‌تر می‌داند، زیرا باورها و ارزش‌های مشترک در این جوامع افراد را به هم متصل می‌کند. اما در جوامع مدرن که استقلال فردی بالاست، ضعف در وجدان جمعی و تنوع فرهنگی باعث افزایش آنومی می‌شود (White & Haines, 2019: 151). نظریه آنومی دورکیم نشان می‌دهد که پیوندهای اجتماعی و وجدان جمعی قوی می‌توانند نقش مهمی در جلوگیری از ناهنجاری‌ها ایفا کنند، در نتیجه عدم ارتباط مناسب با سایر افراد و احساس طرد شدگی می‌تواند احتمال ارتکاب ناهنجاری را افزایش دهد.

رابرت مرتن^۲ در نظریه فشار اجتماعی، تضاد میان اهداف فرهنگی و دسترسی نابرابر به ابزارهای مشروع برای دستیابی به این اهداف را علت اصلی بزهکاری می‌داند. او بیان می‌کند که در جوامع مدرن، اهدافی مانند رفاه اقتصادی و منزلت اجتماعی به‌عنوان ارزش‌های فرهنگی مطرح هستند، اما همه افراد به یک اندازه به ابزارها و فرصت‌های قانونی برای دستیابی به این اهداف دسترسی ندارند. این نابرابری‌ها فشار اجتماعی و روانی ایجاد می‌کنند و افراد را به سمت رفتارهای ناهنجار سوق می‌دهد. مرتن پنج شیوه واکنش به این شرایط را معرفی می‌کند: هم‌نوایی: پذیرش اهداف و ابزارهای مشروع، نوآوری: پذیرش اهداف و استفاده از ابزارهای نامشروع، مناسک‌گرایی: پذیرش ابزارها بدون باور به اهداف، کناره‌گیری: رد اهداف و ابزارها، و شورش: رد اهداف و ابزارها و ایجاد ارزش‌های جدید (Kaveh, 2012: 188-189). نبود خدمات رفاهی و بهداشتی در محیط‌هایی مانند پادگان‌ها می‌تواند مصداق این نظریه باشد. در چنین محیط‌هایی، عدم دسترسی به امکانات مناسب احساس ناکامی و فشار روانی را در افراد تشدید می‌کند. نبود خدمات مناسب، حس بی‌عدالتی و ناکامی را افزایش داده و افراد را به استفاده از روش‌های ناهنجار برای برطرف کردن نیازهایشان سوق می‌دهد.

نظریه نیازهای اساسی^۳ که توسط آبراهام مزلو^۴ توسعه یافته، اشاره می‌کند که انسان دارای سلسله مراتبی از نیازها است و این نیازها از ابتدایی‌ترین نیازهای فیزیکی تا نیازهای پیچیده‌تر روانی و اجتماعی متغیر می‌باشند. در این نظریه، برآورده شدن نیازهای پایه پیش‌شرط لازم برای دستیابی به سطوح بالاتر از جمله خودشکوفایی است (Soltani et al, 2016: 150). اگر نیازهای اولیه برآورده نشوند، فرد ممکن است دچار رفتارهای غیرهنجاری شود. یکی از نیازهای پایه‌ی اصلی در نظریه مزلو، نیاز افراد به امنیت جسمی و سلامت است که در سطوح اولیه هرم قرار دارد و خدمات بهداشتی و رفاهی، به‌ویژه در محیط‌های حساس مانند محیط نظامی نقشی اساسی در تأمین این نیاز دارند. دسترسی نداشتن به خدمات بهداشتی و رفاهی یا کیفیت پایین این خدمات می‌تواند منجر به احساس عدم امنیت و بی‌ثباتی در افراد شود. مزلو همچنین اشاره می‌کند که احساس تعلق و ایجاد روابط عاطفی با دیگران از جمله نیازهای اساسی انسان به شمار می‌رود و عدم توانایی افراد در برقراری ارتباط مناسب با دیگران می‌تواند باعث ایجاد فشار بر افراد و افزایش سطح ناهنجاری ایشان شود (Huang et al, 2021: 2).

هوارد بکر^۵ نظریه‌پرداز اصلی نظریه برچسب‌زنی معتقد است که رفتارهای انحرافی نه به دلیل ویژگی ذاتی، بلکه به دلیل تعاریف و واکنش‌های اجتماعی دیگران نسبت به این رفتارها ایجاد می‌شوند. بکر توضیح می‌دهد که یک عمل خاص ممکن است در یک

1. Emile Durkhime

2. Robert K. Merton

3. Hierarchy of Needs

4. Abraham Maslow

5. Howard Becker

فرهنگ یا محیط معین به عنوان عملی متناسب با هنجار و در محیط یا فرهنگی دیگر به عنوان عملی انحرافی برچسب گذاری شود. بکر تأکید می کند که رفتار فرد پس از دریافت برچسب، اغلب در راستای تأیید آن برچسب پیش می رود، زیرا این برچسبها هویت فرد را شکل می دهند (Hosseini & Motavallizade Naeini, 2012: 119). بدیهی است که تحقیر و توهین می توانند به عنوان ابزاری برای برچسب گذاری منفی عمل کنند. به این مثال کاربردی توجه نمایید: اگر سربازی در یک پادگان به دلیل عدم موفقیت در انجام یک مأموریت تحقیر شده و به او برچسب بی عرضه زده شود، ممکن است او به این باور برسد که توانایی موفقیت در چنین محیطی را ندارد. این باور می تواند عزت نفس او را کاهش داده و رفتارهای دیگری مانند: نافرمانی، ترک خدمت یا حتی خشونت را به دنبال داشته باشد. این مثال نشان می دهد چگونه تحقیر و توهین می تواند با برچسب گذاری منفی، هنجارهای رفتاری فرد را تضعیف کند.

۲. روش شناسی

این پژوهش از لحاظ نوع در دسته پژوهش های آمیخته قرار دارد^۱. از لحاظ ماهیت نیز این پژوهش در دسته پژوهش های پیمایشی توصیفی قرار می گیرد. از لحاظ ماهیت می توان این پژوهش را در دسته پژوهش های کاربردی دسته بندی نمود. جمع آوری داده به دو روش کتابخانه و میدانی صورت پذیرفته است. برای جمع آوری داده در مورد پیشینه و مبانی نظری به منابع کتابخانه ای اعم از کتاب ها و مقاله های داخلی و خارجی رجوع شده، در حالی که جهت جمع آوری اطلاعات قابل تجزیه و تحلیل از روش جمع آوری داده به وسیله پرسشنامه استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه سربازان فراگیر آموزش رزم مقدماتی در پادگان های ارتش جمهوری اسلامی ایران است و برای سنجش هر یک از متغیرها، از پرسشنامه های مختلفی استفاده شده است. از آنجایی که انتخاب مستقیم سربازان از کل جامعه آماری دشوار بود، از روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای استفاده شد تا تنوع لازم در انتخاب نمونه ها حفظ شود. در همین راستا، ابتدا فهرستی از پادگان های مربوط به نیروهای چهارگانه ارتش تهیه شده و سپس به صورت تصادفی چند پادگان از این فهرست انتخاب شدند. سپس از میان هر پادگان، تعدادی سرباز به صورت تصادفی به عنوان نمونه انتخاب و مورد بررسی قرار گرفته اند. با توجه به جمعیت تقریباً ۱۰۰ هزار نفری سربازان حاضر در دوره آموزشی در زمان نمونه گیری، حجم نمونه ی پژوهش حاضر با استفاده از فرمول کوکران و با سطح خطای ۵ درصد برابر با ۳۸۳ نفر محاسبه شد. با این حال، برای افزایش تعمیم پذیری و اطمینان بیشتر، ۵۴۱ پرسشنامه معتبر جمع آوری شده است.

برای سنجش متغیر وابسته پژوهش یعنی وضعیت هنجاری نمونه ها، از طریق پرسشنامه ای چند پاسخی به ارزیابی ناهنجاری نمونه ها پرداخته شد. در این پرسشنامه با استفاده از گویه های طراحی شده، مولفه هایی همچون: تمایل نمونه ها نسبت نزاع، آزار و اذیت، کتک زدن، توهین، فریاد زدن، پرت کردن اشیا و لوازم به اطراف، زیر پا گذاشتن قوانین پادگان و تخریب وسایل دیگران را ارزیابی شده و با جمع نمرات حاصل از پاسخگویی به سوالات مربوطه به نمره ای واحد در جهت سنجش وضعیت ناهنجاری نمونه ها دست یافته ایم. نمره گذاری سوالات بر مبنای مقیاس لیکرت بوده و نمونه های پژوهش می بایست پاسخ های خود را از میان ۵ گزینه (کاملاً مخالف، مخالف، بی نظر، موافق و کاملاً موافق)^۲ مشخص کنند، در حالی که به هر کدام از سوالات بر اساس پاسخ های مربوطه به ترتیب نمره (۱- ۲- ۳- ۴- ۵) تعلق گرفته است.

با توجه به اختصاص ۱۰ سوال در راستای سنجش وضعیت هنجاری نمونه ها، دامنه نمرات مربوط از حداقل ۱۰ تا حداکثر ۵۰ متغیر بوده و کسب نمرات بالاتر در این پرسشنامه نشان دهنده سطح ناهنجاری بالاتر نمونه ها بوده است. برای سنجش متغیرهای مستقل پژوهش یعنی نحوه رفتار مافوق، نوع رفتار هم خدمتی ها، شرایط بهداشت عمومی و خدمات رفاهی قابل ارائه در پادگان ها نیز از

۱. پژوهش حاضر از این جهت آمیخته است که پژوهشگران برای جمع آوری داده هم به منابع کتابخانه ای و هم به منابع کمی و میدانی متوسل شده اند.

۲. به عبارت دیگر، در این پرسشنامه برای سنجش متغیرهای تحقیق از مقیاس لیکرت پنج درجه ای استفاده شده است. این مقیاس شامل گزینه های کاملاً مخالف، مخالف، بی نظر، موافق و کاملاً موافق است و به هر گزینه مقدار عددی از ۱ تا ۵ اختصاص داده شده است. استفاده از این مقیاس به دلیل سادگی، قابلیت تفسیر بالا و رایج بودن در تحقیقات علوم اجتماعی و رفتاری انتخاب شده است.

پرسشنامه‌های محقق ساخته به صورت چند پاسخی استفاده شده است. برای سنجش متغیر نوع رفتار مافوق، نظر سربازان را در مورد مؤلفه‌هایی همچون: تلاش فرماندهان پادگان‌ها در جهت بهبود شرایط سربازان، توجه فرماندهان به صحبت و نظرات سربازان، تنبیه فیزیکی و توهین به سربازان توسط مافوق، رفتار محترمانه فرماندهان با سربازان و میزان رضایت کلی سربازان از نوع برخورد فرماندهان، پرسیده شد. برای سنجش متغیر نوع ارتباط سربازان با هم‌خدمتی‌هایشان از نمونه‌ها خواسته شد تا نظر خود را در باره‌ی مؤلفه‌هایی همچون: همکاری و کمک هم‌پادگانی‌ها در انجام امور محوله، خوش‌رفتاری سربازان قدیمی‌تر با سربازان جدید، داشتن حس خوب از حضور در کنار هم‌پادگانی‌ها، پیدا کردن دوست جدید در پادگان و رفتار همراه با احترام هم‌خدمتی‌هایشان نسبت به یکدیگر بیان نمایند.

در راستای سنجش متغیر خدمات رفاهی قابل ارائه در پادگان‌ها از نمونه‌ها نظرات راجع به وجود غذای کافی و مناسب در پادگان، ارائه‌ی میان وعده، امکان استفاده از تلویزیون در خوابگاه‌ها، دسترسی به لوازم ارتباطی همچون تلفن و اعطای مرخصی منظم به سربازان در طول دوره‌ی خدمت بررسی گردید. در نهایت، برای سنجش متغیر خدمات بهداشتی قابل ارائه در پادگان‌ها نظر نمونه‌ها در باره‌ی مواردی همچون: امکان استحمام روزانه، وضعیت نظافت آسایشگاه‌ها، سرویس‌های بهداشتی و حمام‌ها، دسترسی به لوازم خواب همچون پتو و ملحفه تمیز و امکان دسترسی به آب گرم در طول دوره‌ی حضور در آسایشگاه کسب گردید. در مورد تمامی سوالات مطرح شده نسبت به متغیرهای اخیرالذکر، پاسخ نمونه‌ها بین ۵ درجه (کاملاً مخالف تا کاملاً موافق) مشخص و به هر کدام از پاسخ‌ها به ترتیب نمره (۱-۵) داده شد. با توجه به تعداد متفاوت سوالات، دامنه نمرات هر متغیر متفاوت و کسب نمره بیشتر در هر متغیر نشانه رضایت بیشتر نمونه‌ها نسبت به آن متغیر خاص است. پس از جمع‌آوری داده‌ها، برای تحلیل، از نرم‌افزار Smart PL به منظور مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM) استفاده شد. همچنین، با استفاده از همین نرم‌افزار و نرم‌افزار SPSS، از طریق انجام آزمون‌های بوت استرپینگ^۱ و رگرسیون خطی^۲ به بررسی اثر متغیرهای مستقل پژوهش بر متغیر وابسته پرداخته شده است.

برای بررسی دقت پرسشنامه، روایی پرسشنامه با استفاده از نظر اساتید برجسته مورد تأیید قرار گرفت و برای سنجش پایایی پرسش‌ها، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. این ضریب در مورد تمامی متغیرهای پژوهش برابر با عددی بیش از ۰/۷ می‌باشد که نشان می‌دهد تمامی متغیرهای این پژوهش دارای پایایی قابل قبول و قابل تعمیم می‌باشند.

۳. تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش

در این قسمت از پژوهش به بررسی یافته‌های پژوهش و ارتباط متغیرها با یکدیگر پرداخته شده است.

۱.۳. وضعیت هنجاری نمونه‌ها

در راستای سنجش وضعیت هنجاری نمونه‌ها و درک بهتر وضعیت پراکندگی آنها، نمونه‌ها بر حسب وضعیت هنجاری‌شان در سه گروه مختلف تقسیم‌بندی شده‌اند. دسته اول شامل افراد با ناهنجاری بین ۱۰ تا ۲۳ (ناهنجاری پایین)، دسته‌ی دوم شامل افراد با ناهنجاری بین ۲۴ تا ۳۶ (ناهنجاری متوسط)، دسته‌ی سوم شامل افراد با ناهنجاری بین ۳۷ تا ۵۰ (ناهنجاری زیاد) می‌باشند. جدول زیر فراوانی نمونه‌های پژوهش را بر اساس وضعیت هنجاری ایشان به نمایش می‌گذارد:

جدول ۱: فراوانی ناهنجاری

| ناهنجاری | | | | |
|------------|------------|------|-------|----------------|
| درصد تجمعی | درصد معتبر | درصد | تعداد | میزان ناهنجاری |
| | | | | |

| | | | | |
|----------------|-----|------|-------|-------|
| ناهنجاری کم | 208 | 38.2 | 38.4 | 38.4 |
| ناهنجاری متوسط | 176 | 32.3 | 32.5 | 71.0 |
| ناهنجاری زیاد | 157 | 28.8 | 29.0 | 100.0 |
| مجموع | 541 | 99.3 | 100.0 | |

همان طور که مشاهده می‌شود از میان تمامی پاسخ‌دهندگان ۲۰۸ نفر دارای ناهنجاری کم، ۱۷۶ نفر دارای ناهنجاری متوسط و ۱۵۷ نفر دارای ناهنجاری زیاد می‌باشند. میانگین ناهنجاری در بین جامعه آماری این پژوهش حدود عدد ۳۰ است:

جدول ۲: میانگین ناهنجاری نمونه‌ها

| گزارش | | |
|----------|-------|-----------------|
| ناهنجاری | | |
| میانگین | تعداد | انحراف از معیار |
| 29.88 | 541 | 10.295 |

۲.۳. بررسی ارتباط متغیرهای پژوهش با یکدیگر

جهت بررسی ارتباط متغیرهای پژوهش حاضر از نرم افزار Smart PLS و بوت استریپینگ استفاده شده است. لازم به ذکر است که پیش از انجام آزمون آماری برای تعیین وضعیت توزیع و پراکندگی داده‌ها (از لحاظ پارامتریک و ناپارامتریک بودن) از مفهوم چولگی (skewness) و کشیدگی (kurtosis) استفاده نمودیم. بر اساس نتایج چولگی و کشیدگی تمامی متغیرهای عددی بین (۲-) و (۲+) را نشان می‌دهند که بیانگر توزیع نرمال داده‌ها است و بر همین اساس استفاده از بوت استریپینگ (به عنوان یک آزمون پارامتریک) قابل توجیه است. همچنین، ضریب تعیین (R-Square) به دست آمده در مورد متغیرها تقریباً برابر با ۰/۷ بوده و Sig نیز کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد که بیانگر معنی‌داری مدل است. جدول زیر به بررسی ارتباط میان متغیرهای پژوهش پرداخته است.

جدول ۳: جدول تحلیل متغیرها

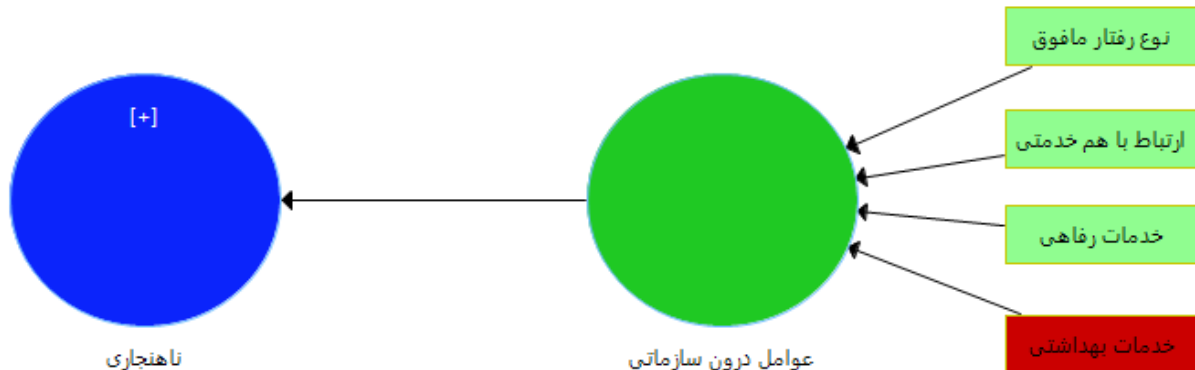
| متغیر | Original Sample | Sample Mean | T Statistics | P Values |
|-------------------------------|-----------------|-------------|--------------|----------|
| خدمات بهداشتی - ناهنجاری | -0.076 | -0.080 | 1.144 | 0.253 |
| خدمات رفاهی - ناهنجاری | -0.164 | -0.163 | 3.332 | 0.001 |
| رفتار مافوق - ناهنجاری | -0.229 | -0.226 | 4.446 | 0.000 |
| ارتباط با هم‌خدمتی - ناهنجاری | -0.212 | -0.211 | 3.457 | 0.001 |

برای فهم ارتباط میان متغیرها از مقادیر T و P استفاده شده است که در آن مقادیر T بزرگ‌تر از عدد ۱/۹۵ و مقادیر P کمتر از ۰/۰۵ بیانگر معنی‌داری رابطه‌ی میان متغیر و متغیر وابسته است.

در مورد متغیرهای رفتار مافوق و ناهنجاری سربازان ضریب $T=4.446$ و $P=0.001$ می‌باشد. این ارقام بیانگر وجود رابطه‌ای معنی‌دار میان این دو متغیر است. همچنین طبق تحلیل حاصل از آزمون آماری، رابطه میان دو متغیر خدمات رفاهی ارائه شده در پادگان‌های نظامی و ناهنجاری نمونه‌ها نیز رابطه‌ای معنی‌دار می‌باشد. طبق آزمون، در مورد این متغیر خاص و ناهنجاری نمونه‌ها ضریب $T=3.332$ و $P=0.001$ می‌باشد. مضافاً، ارتباط میان دو متغیر نوع برخورد هم‌خدمتی‌ها و ناهنجاری سربازان نیز معنی‌دار است. در مورد این متغیر خاص و ناهنجاری ضریب $T=3.457$ و $P=0.001$ می‌باشد. برخلاف متغیرهای پیشین، در مورد دو متغیر خدمات بهداشتی ارائه شده در پادگان‌های نظامی و وضعیت ناهنجاری نمونه‌ها، رابطه‌ای معنی‌دار وجود ندارد. طبق آزمون آماری انجام شده،

در مورد این متغیر و ناهنجاری ضریب $T=1.144$ و $P=0.253$ می باشد که این ارقام بیانگر عدم وجود رابطه‌ای معنی دار میان این دو متغیر است. نکته قابل توجه در مورد تمامی متغیرهای پژوهش حاضر، وجود ارتباط منفی میان متغیرهای مستقل و متغیر وابسته پژوهش می باشد. بر اساس ستون Original Sample در جدول شماره ۳ و منفی بودن مقادیر موجود در این ستون، باید اذعان داشت که ارتباط میان متغیرهای پژوهش در تمام ردیفها معکوس بوده است. این مطلب به آن معنی است که با افزایش رضایت نمونه‌ها از یک متغیر درون سازمانی، میزان ناهنجاری ایشان کاهش و با کاهش رضایت نمونه‌ها از یک متغیر درون سازمانی شاهد افزایش ناهنجاری ایشان بوده ایم. مدل زیر به صورت تصویری ارتباط میان متغیرهای پژوهش را نشان می دهد.

مدل مفهومی (تصویری) متغیرها



بر اساس تصویر فوق عوامل درون سازمانی از طریق سه متغیر نوع رفتار مافوق، ارتباط نمونه‌ها با هم خدمتی هایشان و خدمات رفاهی موجود در پادگان تاثیر معنی داری بر وضعیت هنجاری نمونه‌ها دارند. از طرف دیگر، متغیر خدمات بهداشتی موجود در پادگان، به عنوان یک عامل درون سازمانی در مقایسه با سایر متغیرها، تاثیر معنی داری بر وضعیت هنجاری نمونه‌ها ندارد. لازم به ذکر است که در پژوهش حاضر جهت حصول اطمینان بیشتر از اعتبار داده‌ها، علاوه بر استفاده از نرم افزار Smart PLS از نرم افزار SPSS و آزمون رگرسیون خطی^۱ نیز استفاده نموده ایم. نتایج حاصل از این آزمون به شرح جدول زیر می باشد.

جدول ۴: جدول رگرسیونی تحلیل متغیرها

| | ضرایب | | ضرایب غیراستاندارد | | |
|-------------------------------------|-------|------------|--------------------|--------|------|
| | B | Std. Error | Beta | T | Sig. |
| متغیرهای مستقل (عوامل درون سازمانی) | 3.198 | .084 | | 38.033 | .000 |
| برخورد مافوق | -.222 | .052 | -.229 | -4.232 | .000 |
| خدمات رفاهی | -.172 | .053 | -.164 | -3.221 | .001 |
| خدمات بهداشتی | -.066 | .064 | -.076 | -1.024 | .306 |
| ارتباط با هم خدمتی | -.186 | .058 | -.212 | -3.192 | .001 |
| متغیر وابسته: ناهنجاری | | | | | |

در جدول فوق نیز مقدار T بزرگتر از عدد ۱/۹۵ و مقادیر Sig کمتر از ۰/۰۵ بیانگر معنی داری رابطه‌ی میان متغیرهای مستقل و متغیر وابسته است. بر اساس مقادیر اخیرالذکر باید گفت که ارتباط معنی داری میان سه متغیر نوع رفتار مافوق، ارتباط با هم خدمتی و خدمات رفاهی اراده شده در پادگان‌های نظامی با وضعیت هنجاری سربازان قابل مشاهده است. درحالیکه، متغیر خدمات بهداشتی

۱. لازم به ذکر است که خطی بودن رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش از طریق نمودار پراکندگی بررسی و مورد تأیید قرار گرفته است.

موجود در پادگان ارتباط معنی‌داری با وضعیت هنجاری نمونه‌های پژوهش نداشته‌است. همچنین با توجه به منفی بودن ارقام موجود در ستون مربوط به ضریب T معکوس بودن نوع ارتباط متغیرهای مستقل پژوهش با متغیر وابسته یعنی ناهنجاری، قابل درک است.

۴. تحلیل یافته‌ها و نتیجه‌گیری (یافته‌های استنباطی)

از میان تمام نمونه‌های پژوهش حدود ۳۸ درصد دارای ناهنجاری پایین، ۳۲ درصد دارای ناهنجاری متوسط و حدود ۲۸ درصد نمونه‌های پژوهش دارای ناهنجاری بالا می‌باشند. میانگین ناهنجاری کل نمونه‌ها نیز برابر با عدد ۲۹/۸۸ در بازه‌ی ۱۰-۵۰ می‌باشد. در مورد تاثیر متغیرهای مستقل پژوهش بر وضعیت هنجاری سربازان نیز باید اذعان داشت که از میان مولفه‌های درون سازمانی، ارتباط معنی‌داری میان سه متغیر یعنی نحوه رفتار مافوق، وضعیت ارتباط سربازان با هم‌خدمتی‌ها با سربازان، همچنین خدمات رفاهی موجود در پادگان‌های نظامی با وضعیت هنجاری نمونه‌ها وجود داشته‌است. در مقابل، ارتباط معنی‌داری میان متغیر شرایط بهداشتی موجود در پادگان و وضعیت هنجاری نمونه‌ها ملاحظه نشد. به عبارت دیگر، بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر، عوامل درون‌سازمانی از طریق متغیرهای نحوه رفتار مافوق، نوع ارتباط سربازان با هم‌خدمتی‌هایشان با سربازان و خدمات رفاهی موجود در پادگان‌های نظامی تاثیر قابل توجهی بر وضعیت هنجاری سربازان و شکل‌گیری تمایلات ناهنجار در ایشان دارد. لذا باید بیان داشت که یافته‌های پژوهش حاضر همچون بسیاری از پژوهش‌های مطرح شده در قسمت پیشینه پژوهش از جمله: جلالی و همکاران (۱۳۹۵)، اشمیتز و همکاران (۲۰۱۲)، بز و استرن (۲۰۰۹) و فریدمن و همکاران (۱۹۹۴)، تأیید می‌کند که محیط‌های نظامی تاثیر قابل توجهی بر وضعیت هنجاری سربازان دارد. در همین راستا باید اذعان داشت که یافته‌های حاضر، فرضیه پژوهش در مورد تاثیرگذاری سه متغیر نوع رفتار مافوق، ارتباط با هم‌خدمتی‌ها و خدمات رفاهی موجود در پادگان، بر وضعیت هنجاری نمونه‌ها را تأیید می‌نماید. درحالی‌که، این فرضیه در مورد متغیر خدمات رفاهی و وضعیت هنجاری سربازان رد می‌شود. در این قسمت، ذیل دو مفهوم:

۱. نقش تعدیل‌کننده حمایت اجتماعی در کاهش ناهنجاری

۲. برتری نیازهای روانی-اجتماعی بر نیازهای جسمانی در تنظیم تمایلات هنجاری

وضعیت ارتباط متغیرهای مستقل و متغیر وابسته پژوهش به تفصیلی مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته‌است.

۱.۴. نقش تعدیل‌کننده حمایت اجتماعی در کاهش ناهنجاری

یافته‌های جداول شماره ۳ و ۴ نشان می‌دهد که میان متغیر نوع برخورد مافوق و وضعیت ناهنجاری سربازان رابطه‌ای معنادار و معکوسی وجود دارد. این نتایج بیانگر این واقعیت است که برخوردهای محترمانه و حمایت‌آمیز از سوی مافوق‌ها، اثرات مثبتی بر روحیه، انگیزه و احساس تعلق سربازان نسبت به محیط پادگان دارد. زمانی که مافوق‌ها با درک متقابل و احترام با سربازان رفتار می‌کنند و برخوردشان توأم با حمایت است، سربازان نیز احساس ارزشمندی و احترام می‌کنند. در چنین شرایطی، آن‌ها به‌طور طبیعی تمایل بیشتری به سازگاری با قوانین و هنجارهای پادگان خواهند داشت و سطح ناهنجاری ایشان کاهش می‌یابد. لازم به ذکر است که مطلب بیان شده با یافته‌های پژوهش بهرامی (۱۴۰۰)، فرهی بوزنجانی و همکاران (۱۳۸۸) و نعمت‌شاهی و همکاران (۱۳۹۹) است که نوع رفتار مافوق را عاملی مؤثر بر وضعیت هنجاری سربازان یافته‌اند همسو می‌باشد. همچنین این یافته‌ها صحت ادعای گریث (۲۰۱۲) و راسل و همکاران (۲۰۱۶) را که حمایت اجتماعی از سربازان را عاملی مناسب در جهت کاهش ناهنجاری معرفی می‌نمایند، تأیید می‌کند. همچنین، پیشتر اشاره شد که متغیر نحوه برخورد هم‌خدمتی‌های سربازان رابطه‌ای معنی‌دار و معکوس با سطح ناهنجاری ایشان دارد.

مطلب بیان شده با یافته‌های فرهی بوزنجانی و همکاران (۱۳۸۸)، گریث (۲۰۱۲) و راسل و همکاران (۲۰۱۶) همسو و هم‌جهت می‌باشد. بر همین اساس می‌توان ادعا نمود که بهبود وضعیت ارتباط میان هم‌خدمتی‌ها به‌طور معناداری با کاهش رفتارهای مجرمانه در میان سربازان همراه است. به عبارت دیگر، هرچه روابط و برخوردهای میان هم‌خدمتی‌ها دوستانه‌تر و مثبت‌تر باشد، میزان

ناهنجاری‌های روانی و عملی نیز کاهش می‌یابد. از سوی دیگر، نمونه‌هایی که از نحوه برخورد هم‌خدمتی‌های خود رضایت نداشته‌اند و روابط میان آن‌ها با هم‌خدمتی‌هایشان مناسب نبوده است، به‌طور معناداری میانگین ناهنجاری بالاتری را از خود نشان داده‌اند. به بیان دیگر یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که حمایت اجتماعی به‌عنوان یک عامل تعدیل‌کننده، نقشی اساسی در کاهش ناهنجاری‌های رفتاری دارد. حمایت اجتماعی از سوی مافوق‌ها و هم‌خدمتی‌ها، از طریق ایجاد حس ارزشمندی، تعلق و امنیت روانی، می‌تواند اثرات منفی تنش‌های محیطی را کاهش دهد. زمانی که سربازان در محیط نظامی با برخوردهای محترمانه و حمایت‌گرانه مواجه می‌شوند، احساس همراهی و درک متقابل افزایش یافته و در نتیجه، انگیزه بیشتری برای سازگاری با هنجارهای محیطی پیدا می‌کنند. در مقابل، نبود حمایت اجتماعی، احساس بیگانگی، انزوا و نارضایتی را افزایش داده و احتمال بروز رفتارهای ناهنجار و مقابله‌ای را بیشتر می‌کند. بر اساس گویه‌های مطرح شده در پرسشنامه می‌توان ادعا کرد که حمایت اجتماعی نه تنها از جنبه‌ی عاطفی و روانی، بلکه در قالب حمایت‌های عملی نیز به کاهش رفتارهای ناهنجار کمک می‌کند. سربازانی که در شرایط استرس‌زا از سوی مافوق‌ها و هم‌خدمتی‌ها حمایت می‌شوند، کمتر در معرض فشارهای روانی مخرب قرار می‌گیرند و توانایی بیشتری در مدیریت تنش‌های محیطی دارند. همچنین، حمایت اجتماعی در محیط‌های پادگانی همچون یک ضربه‌گیر روانی عمل می‌کند و می‌تواند و اثرات منفی کمبود برخی امکانات یا فشارهای محیطی را کاهش می‌دهد. در نهایت، حمایت اجتماعی با تقویت انسجام گروهی، احساس عدالت اجتماعی و افزایش حس تعهد به محیط، موجب کاهش رفتارهای ناهنجار می‌شود. افرادی که در یک محیط حمایت‌گر قرار می‌گیرند، کمتر دچار احساس محرومیت نسبی شده و در نتیجه، انگیزه‌ای برای رفتارهای مقابله‌ای یا ناهنجار نخواهند داشت. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که تقویت حمایت اجتماعی، یکی از مهم‌ترین راهکارها برای کاهش ناهنجاری‌ها و ایجاد محیطی با ثبات و سازگار در پادگان‌های نظامی و سایر محیط‌های مشابه است.

مطالب بیان شده در مورد ارتباط متغیرهای نوع برخورد مافوق و رفتار هم‌خدمتی‌های نمونه‌ها با وضعیت هنجاری ایشان به صورت ملموسی با مبانی نظری صاحب‌نظرانی همچون: امیل دورکیم، هوارد بکر، تراویس هیرشی و آن بخش از نظریات آبراهام مزلو که همبستگی و حمایت اجتماعی را عاملی مؤثر در جهت کاهش ناهنجاری افراد ارزیابی نموده‌است، همسو و هم‌جهت می‌باشد. تمامی این صاحب‌نظران عدم حمایت اجتماعی، توهین، تحقیر و رفتار نامناسب علیه اشخاص را جزء عوامل مهمی که در ایجاد حس طردشدگی و کاهش دلبستگی فرد نسبت به محیط و اجتماع نقش دارند، برشمرده‌اند.

۲.۴. برتری نیازهای روانی-اجتماعی بر نیازهای جسمانی در تنظیم تمایلات هنجاری

در مورد خدمات رفاهی ارائه شده در پادگان‌های نظامی، بیان گردید که بر اساس جداول شماره ۳ و ۴ رابطه‌ای معنی‌دار و معکوسی میان این متغیر و وضعیت هنجاری سربازان وجود دارد. یافته‌های پژوهش حاضر با یافته‌های نعمت‌شاهی و همکاران (۱۳۹۹) و بهرامی (۱۴۰۰) هم‌جهت می‌باشد. این یافته‌ها نشان می‌دهد که بهبود وضعیت خدمات رفاهی موجود در پادگان‌ها به کاهش رفتارهای مجرمانه و ناهنجار در میان سربازان کمک می‌کند، در حالی که کاهش کیفیت این خدمات با افزایش تمایل به رفتارهای مجرمانه و ناهنجار همراه است. این مطلب تأیید‌کننده نظریات رابرت مرتن می‌باشد، زیرا یافته‌های پژوهش به وضوح نشان می‌دهند که عدم دسترسی افراد نسبت به خدمات رفاهی مناسب به عنوان هدفی مورد انتظار در محیط پادگانی، می‌تواند با ایجاد فشار بر افراد موجب افزایش سطح ناهنجاری ایشان شده و نمونه‌ها را مستعد ارتکاب اعمال ناهنجار و مجرمانه نماید. بر این اساس باید اشاره داشت که هرچه دسترسی سربازان به خدمات رفاهی بهتر و مناسب‌تر باشد، احتمال بروز رفتارهای ناهنجار و مجرمانه در آنان کاهش می‌یابد.

برخلاف متغیر پیشین، بر اساس یافته‌های پژوهش ارتباط معناداری میان دو متغیر خدمات بهداشتی ارائه‌شده در پادگان‌های نظامی و وضعیت هنجاری سربازان مشاهده نشد. این یافته‌ها با نتایج نعمت‌شاهی و همکاران (۱۳۹۹) و بهرامی (۱۴۰۰) در تضاد می‌باشد. بر خلاف یافته‌های برخی از پژوهش‌ها و نظریات مطرح شده که عوامل بهداشتی و رفاهی را دارای وزن و تاثیر مشابه در نظر گرفته‌اند، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که این دو متغیر به هیچ وجه تاثیرات یکسانی بر وضعیت هنجاری افراد خصوصاً در شرایط خاص

همچون محیط نظامی ندارند. به همین جهت اگرچه یافته‌های پژوهش حاضر در مورد متغیر خدمات رفاهی با مبانی نظری آبراهام مزلو و رابرت مرتن همسو بوده‌است، این تطابق در مورد متغیر خدمات بهداشتی دیده‌نمی‌شود. چراکه بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر، متغیر خدمات بهداشتی از چنان قدرتی برخوردار نمی‌باشد که بتواند تاثیر معنی‌دار و قابل توجهی بر وضعیت هنجاری نمونه‌ها داشته‌باشد.

تفاوت تأثیر خدمات رفاهی و خدمات بهداشتی بر وضعیت هنجاری سربازان را می‌توان بر اساس ماهیت این خدمات و ارتباط آن‌ها با نیازهای روانی، اجتماعی و جسمانی افراد توضیح داد. لازم به ذکر است که بر اساس گویه‌های مطرح شده در پرسشنامه، خدمات رفاهی مفهومی شامل خدمات و امکاناتی می‌شود که نه تنها نیازهای جسمانی و اولیه سربازان را برآورده می‌کند، بلکه به بهبود وضعیت روانی و رفاه هنجاری آنان نیز کمک می‌کند. چراکه در پژوهش حاضر عواملی همچون: دسترسی افراد نسبت به تلفن و امکان برقراری تماس با خانواده، اعطای مرخصی و دسترسی به تلویزیون، به عنوان عواملی که ارتباط افراد را با محیط اجتماعی بیرون از پادگان و خانواده برقرار می‌کند نیز مورد بررسی قرار گرفته‌اند. این خدمات نقشی کلیدی در ایجاد حس رضایت، امنیت، و حمایت اجتماعی دارند. برای مثال، دسترسی به تلفن و امکان ارتباط با خانواده، نه تنها نیاز ارتباطی سربازان را برطرف می‌کند، بلکه احساس پیوند با دنیای خارج از پادگان را تقویت کرده و سربازان را از حس انزوا دور می‌کند. به همین ترتیب، مرخصی‌های منظم فرصتی برای تجدید قوای مناسب و کاهش فشار روانی ناشی از محیط نظامی فراهم می‌کنند. این عوامل باعث می‌شوند که سربازان احساس کنند محیط نظامی به نیازهای اجتماعی ایشان اهمیت می‌دهد که این مسئله خود به تقویت اعتماد به محیط، افزایش انسجام روانی و کاهش رفتارهای ناهنجار منجر می‌شود. در مقابل، ضعف یا کمبود در خدمات رفاهی می‌تواند احساس محرومیت، بی‌عدالتی، ناراضی و طردشدگی را در میان سربازان افزایش دهد و آن‌ها را به سمت رفتارهای ناهنجار سوق دهد.

از سوی دیگر، خدمات بهداشتی موجود در پادگان‌های نظامی همچون امکان استحمام روزانه، نظافت آسایشگاه‌ها و سرویس‌های بهداشتی و دسترسی به لوازم خواب تمیز عمدتاً بر تأمین نیازهای جسمانی تمرکز دارند. اگرچه این خدمات از لحاظ حفظ سلامت جسمانی بسیار ضروری هستند، اما تأثیر کمتری بر نیازهای روانی و اجتماعی سربازان دارند. سربازان اغلب کاستی‌های خدمات بهداشتی را بخشی از شرایط سخت و چالش‌های محیط نظامی می‌دانند و این کمبودها را قابل تحمل می‌پندارند. از این رو، کیفیت پایین این خدمات به ندرت حس بی‌عدالتی یا ناراضی شدید ایجاد نموده و منجر به رفتارهای منجر می‌شود. این مسئله نشان می‌دهد که رفتار انسان صرفاً تابع نیازهای جسمانی نیست، بلکه عوامل روانی و اجتماعی نقش تعیین‌کننده‌تری در تنظیم رفتار دارند. هنگامی که نیازهای روانی-اجتماعی افراد تأمین شود، ایشان انگیزه کمتری برای بروز رفتارهای ناهنجار خواهند داشت. در مقابل، اگر افراد احساس کنند که نیازهای اجتماعی و روانی آن‌ها نادیده گرفته شده، احتمال واکنش‌های منفی و رفتارهای ناهنجار از طرف ایشان افزایش می‌یابد.

نتیجه‌گیری

در نتیجه، بر اساس یافته‌های پژوهش باید گفت: رفتارهای مجرمانه و ناهنجار بیشتر تحت تأثیر عوامل روانی و اجتماعی قرار دارند، عواملی نظیر کیفیت تعاملات انسانی و حمایت‌های روانی که خدمات بهداشتی به تنهایی نمی‌توانند این نیازها را برطرف کنند. به بیان دیگر، خدمات رفاهی به دلیل تأثیر مستقیم بر جنبه‌های روانی و اجتماعی سربازان و تقویت پیوندهای اجتماعی ایشان، نقش کلیدی‌تری در کاهش رفتارهای ناهنجار دارند. این خدمات به سربازان کمک می‌کنند تا فشارها و تنش‌های محیط نظامی را بهتر مدیریت کرده و در مواجهه با چالش‌های روزمره رفتارهای منطقی‌تر و سازگارانه‌تری داشته باشند. در مقابل، خدمات بهداشتی که بیشتر بر جنبه‌های جسمانی تمرکز دارند، هرچند برای سلامت سربازان حیاتی هستند، اما به دلیل عدم ارتباط مستقیم با نیازهای روانی و اجتماعی، تأثیر چندانی بر رفتارهای ناهنجار ندارند.

References:

- Aminsarmi, N. (2001). *Social Deviations and Countercultures*. Tehran: University of Law Enforcement Sciences, First Edition. (In Persian)
- Baaz, M. E., & Stern, M. (2009). Why do soldiers rape? Masculinity, violence, and sexuality in the armed forces in the Congo (DRC). *International Studies Quarterly*, 53(2), 495–518. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2478.2009.00543.x>
- Bahmani, B., Javadi, M. H., Khalilzadeh, N., & Mehraban, S. (2018). The effectiveness of training resiliency skills on soldiers' mental health. *Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry*, 5(4), 78–86. (In Persian) URL: <http://shenakht.muk.ac.ir/article-1-291-fa.html>
- Bahrani, M. (2021). Causes and key underlying factors in self-harm among military personnel. *Judicial Law Research*, 2(3), 469–486. (In Persian)
- Bakhtar, M., & Rezaeian, M. (2018). A survey on the suicidal behavior in Iranian military forces: A systematic review study. *JRUMS*, 16(11), 1065–1080. (In Persian) URL: <http://journal.rums.ac.ir/article-1-3972-fa.html>
- Farahi Bozanjani, B., Hasan Beigi, M., & Hoshangi, M. (2009). A study of behavioral problems among conscripted personnel in a military unit. *Research in Human Resource Management*, 1(3), 101–125. (In Persian)
- Friedman, M. J., Schnurr, P. P., & McDonagh-Coyle, A. (1994). Post-traumatic stress disorder in the military veteran. *Psychiatric Clinics of North America*, 17(2), 265–277.
- Griffith, J. (2012). Suicide and war: The mediating effects of negative mood, posttraumatic stress disorder symptoms, and social support among Army National Guard soldiers. *Suicide and Life-Threatening Behavior*, 42(4), 453–469. DOI:10.1111/j.1943-278X.2012.00104.x
- Hosseini, S. M., & Motavallizade Naeini, N. (2012). A study of labeling theory with a perspective from Islamic sources. *Studies in Private Law*, 42(4), 117–136. (In Persian) DOI:10.22059/jlq.2013.31997
- Huang, Z., Zhang, L., Wang, J., Xu, L., Liu, Z., Wang, T., Guo, M., Xu, X., & Lu, H. (2021). Social support and subjective well-being among postgraduate medical students: The mediating role of anxiety and the moderating role of alcohol and tobacco use. *Heliyon*, 7(12), e08621. DOI:10.1016/j.heliyon.2021.e08621
- Iranian Students' News Agency (ISNA) (May 19, 2016), "Preserving the Dignity and Honoring the Youth in Military Service is Among the Emphases of the Supreme Leader," Date Retrieved: 01/02/2025. (In Persian) <https://www.isna.ir/news>.
- Jalali, H., Saadati, M., Abbasi, K., & Sartavi, M. (2016). Study of mental health status of soldiers in a military training center at the north of the country from 1390 to 1394 using the General Health Questionnaire. *NPWJM*, 4(10 and 11), 11–18. (In Persian) URL: <http://npwj.m.ajaums.ac.ir/article-1-289-fa.html>
- Kaveh, M. (2012). *Social Disease Pathology, Volume 1*. Tehran: Sociologists Publications, First Edition. (In Persian)
- Mahdavi Damghani, S., Javan Jafari, A., & Sadati, S. M. (2023). Investigation of subculture of violence among juvenile and young wrestlers based on the concept of cultural displacement (A case study of Mashhad). *Criminal Law Research*, 14(27), 249–277. DOI:10.22124/jol.2023.22713.2312
- Mesgar, A. A., & Taheri, M. R. (2014). The role of external organizational factors in self-harm and suicide among conscripts in units of the Islamic Republic of Iran Army. *Military Science and Technology*, 10(27), 67–89. (In Persian)
- Nayebi, H., Moeidfar, S., Serajzadeh, S. H., & Faizi, I. (2017). Anomie Theory of Durkheim and Merton: Similarities, Differences, and Methods of Measurement. *Refahj*, 17(66), 9–52. (In Persian) URL: <http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-3023-fa.html>
- Nematzahi, M., Parsaeimehr, Z., Roshanzadeh, M., Jamali Nik, M., Hashemi Nik, M., & Tajabadi, A. (2022). Mental health status and influencing factors among Iranian soldiers: A systematic review. *Military Medicine*, 22(9), 885–895. (In Persian) DOI:10.30491/JMM.22.9.3

- Russell, D. W., Benedek, D. M., Naifeh, J. A., Fullerton, C. S., Benevides, N. M., Ursano, R. J., & Forsten, R. D. (2016). Social support and mental health outcomes among U.S. Army Special Operations personnel. *Military Psychology, 28*(6), 361–375. DOI:10.1177/0095327X231182907
- Salimi Bajestani, H., Mohamadi Jalali Farahani, M., Delavar, A., Farahbakhsh, K., & Motamedi, A. (2017). Factors affecting student behavioral disorders: A qualitative study. *Middle Eastern Journal of Disability Studies, 7*, 76–76. (In Persian) URL: <http://jdisabilstud.org/article-1-851-fa.html>
- Sarhangzadeh, M., & Zoroofi, M. (2015). Investigating factors related to behavioral anomalies among students in the city of Harris. *Sociological Studies, 6*(22), 107–91. (In Persian)
- Schmitz, K. J., Schmied, E. A., Webb-Murphy, J. A., Hammer, P. S., Larson, G. E., Conway, T. L., Galarneau, M. R., & Johnson, D. C. (2012). Psychiatric diagnoses and treatment of U.S. military personnel while deployed to Iraq. *Military Medicine, 177*(4), 380–389. DOI:10.7205/milmed-d-11-00294
- Sedigh Sarvestani, R. (2009). *Social Pathology*. Tehran: Samt Publications, Fifth Edition. (In Persian)
- Seyedi, S. M. R., Seyedi, S. H., & Salavatian, S. (2016). An empirical study of military service challenges from the perspective of soldiers with graduate degrees. *Strategic Studies on Social Issues, 5*(3), 67–86. (In Persian) DOI:10.22108/ssoss.2016.20962
- Shams, S., Amoozadeh, M., Zeynivand Moghadam, H., & Gholami, B. (2013). Investigating factors affecting the tendency toward cultural deviance among male and female students. *Quarterly Journal of Women and Society, 4*(13), 101–122. (In Persian)
- Sims, C. S., Trail, T. E., Chen, E., Meza, E., Roshan, P., & Lachman, B. E. (2018). Assessing the needs of soldiers and their families at the garrison level. *RAND Corporation*.
- Soltani, M., Azgoli, M., & Ahmadnia Alashti, S. (2016). An introduction to the critique of Maslow's hierarchy of needs theory. *Organizational Behavior Studies, 5*(1), 148–177. (In Persian)
- Welsh, B., & Farrington, D. (2015). *Oxford Encyclopedia of Crime Prevention*. Translated by a group of criminal law and criminology researchers. Tehran: Mizan Publishing, First Edition. (In Persian)
- White, R., & Haines, F. (2019). *Crime and Criminology*. Translated by Ali Salimi. Qom: Seminary and University Publications, Ninth Edition. (In Persian)

استناد به این مقاله:

مه‌دوی دامغانی، سینا و عرب چادگان، رضا. (۱۴۰۵)، « بررسی عوامل درون سازمانی بر ایجاد ناهنجاری‌های منجر به جرم در میان سربازان فراگیر آموزشی »، پژوهشنامه حقوق کیفری، دوره ۱۷، پیاپی ۳۳، صص. ۱۴۹-۱۶۲

DOI: 10.22124/jol.2025.29423.2553

Copyright:

Copyright for this article is transferred by the author(s) to the journal, with first publication rights granted to *Criminal Law Research*. This is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

